Cana asobnaha numaru 20 hr. Przesyłka opłacona ryczałtem.

Nr. 30. Wilnia, Niadziela 20 Traŭnia 1928 h. Hod IV (XII).

BIEŁARUSKAJA KRYNICA

PALITYČNAJA, HRAMĄDZKAJA i LITERATURNAJA HAZETA.

Adres Redakcyi i Administracyi: WILNIA, LUDWISARSKAJA 1-19. (Wilno, Ludwisarska 1-19) Redakcyja adčyniena ad 9 hadz ran. da 6 hadz. wieč.

„Bieł. KRYNICA“ kaštuje na hod — 10 zał., na paŭhoda — 5 zał., na 3 miesiacy — 3 zał., na 1 miesiac — 1 zał. HAZETA WYCHODZIĆ RAZ U TYDZIEŃ.

Cana abwiestak: na 1-šaj staroncy 30 hr., 2 i 3 — 25 hr., na 4-aj — 20 hroš. — za radok drobnaha druku ŭ wadnej pałoscy

„Matčyna świata“.

(Da ideolohii B. Ch. D.)

Što starana, to nawina.

Zwyčaj światkawańnia Matčynaha świata byŭ pieraniesieny z Skandynawii i zakaraniŭsia ŭ Čechasławaččynie pierad tryma hadami. Sławiać heta świata ŭ pieršuju majowuju niadzielu.

U čym sens Matčynaha świata? U tym, kab raz u hod kabiecie—*dobraj* matcy addać naležnuju jej česć, pryznańnie i padziaku za ŭsie dabradziejstwy i achwiary dla ludzkaści, na što zdolnym bywaje sapraŭdnaje tolki matčyna serca.

Razam z tym, jak światkawańnie, a znača i razumieńnie Matčynaha świata pašyrałasia, množylisia i sposaby hetaha światkawańnia. Siańnia ŭžo možna raspaznać dwa hałoŭnyja sposaby światkawańnia: 1. u miestach i 2. na wioscy (na prawincyi). U miestach ładziacca wuličnyja zborki na „fond matak“, z katoraha paśla patrabujučyja matki ŭspamahajucca.

Bolš ciapła i sardečnaści majuć światkawańni hetyja na wioscy. Tut świata heta pačynajecca jšče dzień napierad, a ładziać jaho złučanyja kamitety miascowych arhanizacyjaŭ, pieradusim tych, što pa ideolohii swajej pryznajuć *siamju za asnowu ŭsiaho hramadzkaha ładu*. Na hety dzień ładziacca pradstaŭleńni, kancerty, zabawy. Pačatkam-ža światkawańniaŭ bywaje ŭračystaje nabaženstwa. Z prybytkaŭ światkawańnia ŭspamahajucca ŭznoŭ-ža tyja z matak, chto takoj dapamohi sapraŭdy patrabuje. Nasampierš adnak asoby najstarejšyja wiekam, a taksama tyja, kamu danym było stacca matkaj najbolšy lik razoŭ.

Hetak u prostych słowach možna było-b pradstawić wonkawy wyhlad siańniašniaha Matčynaha świata. Jość u im čaroŭnaja krasa wonkawaja. Ale niezraŭnana bolšaj jość tut krasa ŭnutranaja. Łučycca bo z jej geneza cełaha wyzwolnaha ruchu žanočaha. Ad žančyny-niawolnicy da žančyny aznačanaj najnawiejšymi ideolohami feminizmu słowam *Regina domus**). Šlacham-ža da hetaha kniazioŭstwa žančyny ŭ domie jość *maciarynstwa*. Nia wonkawy chutka minajučy łosk, nie biazmysnaje napadobliwańnie ŭwa ŭsim rodu mužskoha — jamu nikoli nia wyraŭnajecca, nie! Miejsca i rola žančyny tam, kudy była jana Bohom ad pačatku samaha praznačana i hdzie nikim inšym zamienienaj być nikoli nia moža: bahasłaŭlenaje maciarynstwa ŭ świeckim žyćci žanočym jość stanam najpačeśniejšym! Mahčymym-ža jano zmoža być tolki ŭ ciaple siamiejnaha sužywiectwa.

U hetym razumieńni światkuje siańnia świet „Matčynaje świata“. Z pieršaj majowaj kwietkaj śpiašajecca ŭdziačnaje dzicia na ruki žywučaj jašče maci i tuju-ž kwietku niasie ŭdziačnaje dzicia na hrob swaje maci dajšoŭšaj užo da kanca swaje ziamnoje pada rožy. I toje i druhoje jość biaz sumliwu pryhožaj prajawaj siańnia hetak atručanaha žyćcia publičnaha, a nawat i siamiejnaha.

U hetym zhodny buduć usie, chto „Matčyna świata“ tak, ci jnakš a paznali. Ale nam, što swoj świetahlad budujem na asnowach Božaha Abjaŭleńnia, danym jość heta świata nia tolki spadziŭlać, ale j jaho razumieć. U karotkich tolki słowach.

Što nowaha prynosić siańniašniamu świetu „Matčynaje świata“? — Ničoha. Bo istota jahonaja razhadana była ŭžo dźwie tysiačy hadoŭ tamu nazad, u toj čas, kali „słowa ciełam stałasia“. Pyšny świet tady hetaje praŭdy nia pryniaŭ. Dźwie tysiačy hadoŭ błukaŭsia pa biezdarožžach „rozumu“ i pryjšoŭ tudy, skul wyjšaŭ: dobraja siamja była, jość i zaŭsiody budzie najmacniejšym staŭpom usieludzkaha sužywiectwa.

* * *

Kančaju ščyrym pažadańniem, kab u čarodnym hodzie było ŭwiedziena światkawańnie „Matčynaha świata“ i na Biełarusi. Na prahramu światkawańnia kładu tut dwa pakul što punkty: 1. addać naležnuju chwału matkam biełaruskim, što ŭzhadawali słaŭnych baraćbitoŭ za Wolu našaha Narodu dahetul, i 2. pastaracca ab maralnym uzhadawańni matak budučaha pakaleńnia.

A. Koŭzan.

*) Kniahinia domu

Biełaruskaja świadomaść i jaje kulturnaje značeńnie.

Usie nazywajuć naš Narod ciomnym i niakulturnym, choć čužyncy chacieli i chočuć jaho ahładzić i wypalirawać swajoj kulturaj. Adnak swajoj mety nie dapiali i nie dapnuć. Halinka biarozki pryščeplenaja da dzički — jabłynki ŭsioroŭna nia pryŭjecca! Tak i tut: čužaja kultura nie ahładzić Biełarusa. Tamu, što čužaja kultura i abyčai dla nas — dalokija i zusim niezrazumiełyja. Ciapier zahlaniem choć mimachodam, jakoje maje značeńnie biełaruskaja świedamaść i pobač z hetym swaja literatura. Tyja kutki ŭ Biełarusi, dzie jašče nie praniknuła rodnaja literatura i świedamaść, a ludzi žywuć niby pawiarchoŭna nachapaŭšysia čužoj kultury, hetyja ludzi źjaŭlajucca najbolš ciomnymi i niakulturnymi. Bo za časoŭ carskich bačyli kulturu i žyćcio tolki sapsutych carskich čynoŭnikaŭ i haradzkoha proletaryjatu, z jakimi časta prychodziłasia našamu sielaninu sustrakacca, a asabliwa z apošnimi, bo šmat wyjaždžała našaj moładzi ŭ harady na čornyja raboty. Woś taki rabačaj praz niejki čas wiarnuŭsia ŭ rodnuju wiosku, staraŭsia zaščapić „kulturu“ i abyčai u swajoj siam'i, pieradusim kalečyŭ swaju mowu. Toje samaje i ciapier dziejecca. Niekatoryja synki waročajucca z polskaha wojska, kryŭlajuć polskuju mowu i tłumačać u siam'i, što heta dalikatnaja mowa, i časta taki „mudry,“ kab pakazać swaju nabytuju wiedu i dalikatnuju kulturu — robić dla siam'i „padnij“ „siad“ „pod łóżko biegiem marsz“ i inš.

Woś dyk kultura! Bo jaho tak wučyli, kab karnaść utrymać.

I jašče pa takich wioskach, dzie žywuć čužoj „kulturaj,“ časta i husta možna zaŭwažyć raspustu, ihrańnie ŭ karty, piććio harełki, bojki na wiečarynach i h. d. A ciapier pryhledziemsia, jak žywuć, ci jnakš, jak pačali žyć tyja našyja sialanie, da jakich praniknuła rodnaja kultura — literatura, dzie świedamaść prajawiłasia. U tych wioskach sialanie, a asabliwa moładź, choć za karotki čas, adnak stałasia paŭkulturnaj, a ŭ niekatorych miascoch, nawat całkom. Bo heta kultura—swaja rodnaja, j ana prylahła da serca. Hetaja moładź pačała žyć dawoli wysokim, jak na wioscy, žyćciom kulturnych ludziej. A wyšej nawat na 90 proc., bo maralnaj hnili--sapsutaści da siabie nie dapuskaje. Bo rodnaja literatura prynosić dla našaj moładzi požywu. My nia majem ramanaŭ Giu-de Mopasanaŭ. Naša literatura zdarowaja, adbiwajučaja harotnaje žyćcio našaha narodu, naša literatura patryjatyčnaha tonu, abo apisujučaja krasu našaje pryrody. Dyk woś našaja moładź uzhadowywajučysia na swajoj literatury wysoka stanowicca na stupień kulturnych ludziej. Tam, dzie świadomaja wioska i maje swaje kulturnyja placoŭki, jak B. I. H. i K. i inš., tam pahladzieŭšy na tuju moładź — až duša ciešycca.

U takoj wioscy moładź u karty nia hraje, harełki nia pje, na wiečarynkach nia bjecca. Hetaja moładź wielmi wietliwaja da ŭsich, umieje zachowywacca ŭ tawarystwie, a raspusty i cieni nia ŭbačyš. I hetuju-ž moładź ceniać i pawažajuć nawat čužyncy. Dyk pažadana było b, kab usiudy ŭ našaj harotnaj i pahardžanaj staroncy nastupiła takoje adradžeńnie, bo tolki tady staniem na stupień kulturnych narodaŭ i niakulturnymi nichto nas nie nazawie!

Morwič.

Z Sojmu.

15 traŭnia adbyłosia plenarnaje pasiedžańnie Sojmu. Na pačatku pasoł Bitner zaprapanawaŭ razhlad sprawy zabureńniaŭ i bojki na wulicach Waršawy 1-ha traŭnia. Prapazycyja heta była adkinuta. Pastanoŭlena dalej adasłać 13 ustawaŭ ab ratyfikacyi roznych dahaworaŭ z zahranicaj u kamisiju zahraničnych spraŭ.

Najbolš ažyŭlenym mamentam byŭ razhlad sprawy wydačy pasła Sochackaha (kamunistaha). Paśla referatu pasła Dziedušyckaha (B. B.), jaki wyjaśniaje, što Sud damahajecca wydačy pas. Sochackaha za kamunistyčnuju ahitacyju i pryzyŭ da rewalucyi ŭ 1926/7 hadach, pačalisia pramowy prociŭ wydačy pasła Sochackaha. Pramaŭlali ad imia Ukrainskich Selrobaŭ — pas. Seniuk, ad P. P. S. — Kwapinski, ad Kamunistaŭ — Bitner, ad Selroba lawicy — Cham, ad Biełaruskaha Klubu „Zmahańnia“ — pasoł Haŭrylik i ad imia Ukrainskaj Partyi Pracy — Zahidnyj.

Pry hałasawańni dadziena 162 hałasy prociŭ wydačy i 167 za wydaču Sochackaha sudowym uładam; takim čynam Sachacki budzie sudžany, ale chiba tolki tady, kali ŭdasca Sochackaha najści, bo chodziać čutki, što jon užo ŭ Sawietach. Treba zaŭważyć, što kali niatykalnaść pasolskuju padtrymliwali nawat lewyja polskija partyi, jak „Wyzwaleńnie“ i „P.P.S., to Biełarus Janka Stankiewič zusim nie źjawiŭsia na hałasawańnie ŭ sprawie Sochackaha.

Nastupnaje pasiedžańnie adbudziecca 22 traŭnia. Praca sojmawych kamisijaŭ wiadziecca štodzień.

Sud nad „Hramadoj“.

(Ad 12. V da 18. V)

(Pawodle polskaj presy).

Sud padchodzić užo da kanca. U minułym tydni wystupali z pramowami z boku abarony adwakaty: Honigwill, Durač, Matjan, Ettinger, Preiss, aplikant Marcinoŭski i Kryžanoŭski. U kancy wystupali z replikaj prakurory: Kałapski i Raŭze, jakija staralisia źbić zakidy abarony prociŭ świedkaŭ: Huryna, Babiča i kanfidentaŭ. Paśla repliki prakuroraŭ wystupili z replikaj i adwakaty. Pieršy z replikaj wystupiŭ adwakat Śmiaroŭski, jaki raźwiejaŭ wywady prakuroraŭ, pamiž inšym kažučy: „Repliku padymaje toj, chto čujecca słabym, katoramu zaležyć, kab u astatniaj chwilinie wyjhrać. Składy aružža nia śćwierdžany. Strelby niazdatnyja da stralańnia nie zastupiać składaŭ aružža. Nijakaja filozofija i scholastyka nie dakaža, što choć aružža nie znajdziena, to ŭsio-ž taki mahli być składy aružža.“ Dalej z replikaj wystupali z boku abarony adwakat hien. Babianski i prafesar Petrusewič. Apošni z hetych pamiž inšym skazaŭ, što hety praces jość škodnym dla Polskaje dziaržawy.

Paśla repliki abarony pramaŭlali abwinawačanyja: Taraškiewič, Rak-Michajłoŭski, Wałošyn, Miatła, Astroŭski i Akinčyc, rešta abwinawačanych ad apošniaha słowa admowilisia. Z wsiej pakazanych abwinawačanych, aproč Wałošyna, usie hawaryli pa biełarusku. Paśla pramowaŭ abwinawačanych Sud zahadaŭ na niekalki dzion pieraryŭ, paśla čaho budzie abjaŭleny prysud.

Sud nad Hramadaŭcami ŭ Wialejcy (pawiatowaj).

Ad 11 da 14 traŭnia h. h. u Wialejcy adbyŭsia sud nad Hramadaŭcami. Abwinawačanyja z 102 art. K. K. — u liku 21 čaławiek: Al. Ryžy, Piotra i Ściapan Reŭci, W. Kisły, Morski, W. Šaŭlewič, B. Sliž, P. Šaŭluk, H. Rodziewič, Siarhiej i Jakub Kanapielko, H. Bubličenko (Ukrainiec), N. Šaŭluk, B. Morzak, M. Šakul, J. Tras, J. Karanik, W. Kazakiewič. i inš. Abwinawačywaŭ prak. Sosnoŭski. Baranili adwakaty Andrejeŭ i Ailler.

Sud zasudziŭ usich z art. 102. Troch pa 3 hady ciažkaha wastrohu, 7 pa 2 hady, 1 na 1 hod, i reštu na 1½ hodu krepaści. Abwinawačanyja ŭžo prasiadzieli pa 16 miesiacaŭ u wastrozie.

Z biełaruskaha žyćcia.

„Symon Muzyka“. Hetymi dniami wyšła z druku paema narodnaha pieśniara Jakuba Kołasa — „Symon Muzyka“. Wydańnie T-wa „Pahonia“.

„Stary Zamak“. Wyšła z druku knižka „Stary Zamak“ — W. I. Niemirowič-Dančenko, pierakład B. St. Wydańnie „Biełaruskaje Krynicy“.

Spektakl u Wilen. Bieł. Himnazii. U subotu 12 traŭnia ŭ sali Wil. Bieł. Himnazii adbyŭsia spektakl-wiečaryna. Stawili pjesu „Čort i baba“, paśla čaho chor prapiajaŭ niekalki pieśniaŭ. Jak pjesa tak i chor prajšli nia zusim udała.

„Haspadarski Zwiaz“. Tolki što założany spadarom pas. Jankam Stankiewičam „Haspadarski zwiaz“ užo razwiazwajecca. U hetym numary našaj hazety drukujem adkrytaje piśmo hram. E. Paŭkšty ab wychadzie jaho z „zwiazu“. Biedny „zwiaz“, tolki što naradziŭsia, a ŭžo i ŭmirać zbirajecca!.. Z piśma-ž henaha bačym, što sapraŭdy taktyka spadara Janki Stankiewiča jość dziwosnaja i śmiachotnaja!

Biełarusy ŭ Čechasławacyi.

Nowyja biełaruskija siły. Za apošnija 3 miesiacy skončyli nawuki na českich wysokich škołach: a) ahranamičny addzieł politechniki z tytułam inžynieraŭ ahranomii: *Michał Huzoŭski* (b. staršynia „ABSA“) i *Michał Stankiewič*, b) kamunikacyjny addzieł politechniki z tytułam inžyniera-budawalnika *Piotra Astapkiewič* (končyŭ z adznakaj) i c) lakarski fakultet uniwersytetu z tytułam MUDr. (dochtara medycyny) *Kastuś Šyškoŭski*.

Z hetych čatyroch tolki adzin (inž. Huzoŭski) wierniecca u Zachodniuju Biełaruś. D-ru Šyškoŭskamu i inž. Astapkiewiču pawarot zabaronieny, a inž. M. Stankiewič samachoć wyjechaŭ u Radawuju Biełaruś.

Biełarusy ŭ Amerycy.

Wodhuk narodnaha światа ŭ Amerycy. Ad biełaruskich dziejačoŭ u Amerycy naša redakcyja atrymała list hetkaha źmiestu:

Prezydyum uračystaj Akademii Biełaruskaha Nacyjanalnaha Sajuzu, adbyŭšajsia 25 sakawika u Congres Hotel u Chicago, Ill. dziela 10-tych Uhodkaŭ Abwieščańnia Niezaležnaści Biełarusi ščyra dziakuje ŭsim učaśnikam bankietu, asabliwa M. Rubiežaninu, prezesu Niezažlenaha Tawarystwa, prezesu Bractwa św. Hieorhija D. Michalčyku, byŭšamu prezesu tawarystwa im. J. M. Dostajeŭskaha J. Piatnicy, prezesu Tawarystwa im. A. S. Puškina Nik. Jakubieniu, niezaležnikam G. Dziojko, D. Warabju, našym pryjacielam D-ru A. I. Niedzielnickamu, D-ru P. A. Čadowiču, W. Danilčyku, R. Chomko, N. Breńko, A. Miziewiču, siostram M. I O. Nierowičankam i šmat inš.— za ŭziaty ŭdzieł u świacie i supracoŭnictwa da jaho pamysnaha ździejśnieńnia. Asabliwuju ŭdziačnaść prezydyum składaje pp. artystam; hrafini M. Kučkoŭskaj — Sikora, F. I. Sikora, p-ni Ricie Rotermel, p-ni I. Ulman, pp. Sawieljewu i Hryšajewu, Marysi Bilik za ŭdzieł u kancercie akademii.

Chaj našy braty Biełarusy ŭ starym krai znajuć, što tut u Amerycy Biełaruś majeć abaroncaŭ jaje praŭ wolnaści!

Z pašanaj:
Praf. a. J. Tarasewič, P. Čopko, Anton Zmahar, Jazep Waronka.
Chicago. Ill.

Z Niezaležnaj Litwy.

Nowy anhielski pasoł. U pieršych dniach traŭnia siol. h. u Koŭnu prybyŭ nowy anhielski pasoł p. Addison i na specyjalnym uračystym pryniaćci ŭručyŭ Prezydentu swaje dakumanty. Na henaj uračystaści prysutny byŭ premjer Waldemaras. Anhielski pasoł skazaŭ pramowu i ad imia swajho ŭradu złažyŭ najlepšyja pažadańni litoŭskamu narodu. Pa darozie da pałacu Prezydenta i z pawarotam anhielskamu pasłu tawaryšyŭ addzieł litoŭskich huzaraŭ. Nowy pradstaŭnik Anhlii ŭručyŭ praf. Waldemarasu zaprosiny anhielskaha ŭradu adwiedać Londan. Praf. Waldemaras zaprosiny pryniaŭ i ŭ kancy biahučaha miesiaca maje pajechać u Anhliju. Padčas swajej bytnaści ŭ Londanie na prośbu Brytanskaha ŭradu praf. Waldemaras ŭ Karaleŭskim Instytucie Dośledaŭ Nacyjanalnych budzie čytać lekcyju. Wiestka ab padarožy litoŭskaha premjera ŭ Anhliju pawažna zaniepakoiła polskija palityčnyja kruhi, a presa polskaja ŭ źwiazku z hetaj padarožaj źmiaščaje roznarodnyja damysły.

Emihracyja ŭ inšyja čaści świetu źmianšajecca. U krasawiku biahučaha hodu wyemihrawała z Litwy ŭ Kanadu 236, u Arhientynu 283, u Brazyliju 11, u Afryku 109, u Złučanyja Dziaržawy Paŭnočnaj Ameryki 89, u Urahwaj 73, u Kubu 7, u Meksyku 6 i ŭ Palestynu 1 asob, razam 865 asob. U krasawiku minułaha hodu ahulny lik emihrantaŭ 3115 asob. Jak widać emihracyja z Litwy ŭ biahučym hodzie šmat źmienšyłasia.

Manifest z pryčyny dziesiacilećcia niezaležnaści Litwy. U źwiazku z uračystaściami 10-lećcia niezaležnaści Litwy, urad wydaŭ da narodu manifest, padpisany praz premjera Waldemarasa i ŭsich ministraŭ. U manifeście znachodzim hetkija słowy:

...Značnaja častka kraju z stalicaj Wilniaj jość zahrablenaj praz złoha susieda. U Wilni była abwieščana niezaležnaść Litwy i ŭ akcie niezaležnaści Litwy Wilnia jość pryznana stalicaj. Ale pieramoha i ašukanstwa zahrabiła Litwie Wilniu. Cełу narod wiedaje, što heta nie nadoŭha. Dziela hetaha ŭrad litoŭski ŭłučyŭ u Kanstytucyju artykuł, pawodle katoraha Wilnia jość stalicaj Litwy“.

Polska-Litoŭskija pierahawory, jakija adbywalisia astatnim časam u Koŭnie, spynieny. Byli tam abhawarywany sprawy adškadawańnia Litwie za straty zroblenyja jej wojskam hien. Želihoŭskaha, a tak-ža sprawy biaśpiečnaści Litwy z boku Polščy. Heta sprawa apošniaja była tam razwažana pawodle polskaha prajektu. Narady adbywalisia pry zakrytych dźwierach. Dziela hetaha poŭnych wiestak ab pierahaworach niama. Wiedama tolki adno, što pierahawory hetyja nijakich pazytyŭnych wynikaŭ nie dali. Polskaja delehacyja ŭ swaim prajekcie ab biaśpiečnaści mieła pieradusim na woku zamacawać swajo władańnie Wilniaj.

Litoŭskija dyplomaty lohka na hetym paznalisia i jak pišuć hazety prajekt polski adkinuli.

SIMON JENKO:

Maci.

Dziciatka ślaźliwa, dziciatka płakliwa,
Dakul-ža ty budzieš takoje krykliwa?...
Nia znaješ, jak mučyš ty biednuju maci;
Mo' čas ŭžo narešci kryčeć pieras-
[taci...

Pad sercam ciabie ja, dziciatka nasiła
I ŭ mukach strašennych ciabie para-
[dziła;
Tabie addawała dzianiočki i nočy,
Z taboj nia stuliła na chwilku nat'
wočy.

Paścielku tabie ja uściaž praściłała,
J kałysku twaju cełу čas kałychała,
A piesieńkaj miłaj ciabie tut, dziciatka,
Chto ciešyŭ? — Usio twaja matka...

Dziciatka śląźliwa, dziciatka płakliwa,
Dakul-ža ty budzieš takoje krykliwa?...
Nia znaješ, jak mučyš ty biednuju maci;
Mo' čas ŭžo narešci kryčeć pieras-
[taci...

Tłumačyŭ **Fr. Hryškiewič.**

Z Polščy.

Chleb z bulbaj. Dyrektar departamantu Ministerstwa Rolnaha wyskazaŭsia, kab da wypieku chleba dadawać 10 proc. bulby, bo ŭradžaj u Polščy wielmi słaby, u praciŭnym wypadku chleb moža ŭwajści da nadta-ž wysokaj cany.

Špiehoŭskaja arhanizacyja ŭ Krakawie. Nadowiačy ŭłady biaśpiečnaści aryštawali ŭ Krakawie piać žaleznadarožnikaŭ, u toj ličbie staršaha-asystenta ŭradu ruchu Krakaŭskaj žaleznadarožnaj Dyrekcyi Stanisława Turka. Špiehoŭskaja dziejnaść zarhanizawana byccam praz uradaŭca adnaho z pasolstwaŭ susiednich haspadarstwaŭ Winahradawa.

Aryštawany byccam pryznaŭsia da winy i pieradaŭ uładam prakurorskim u Krakawie cikawyja ŭ hetaj sprawie dakumanty.

Hazety pawiedamlajuć, što Krakaŭskaja špiehoŭskaja arhanizacyja znachodzicca byccam u ciesnaj łučnaści z arhanizacyjaj pałkoŭnika balšawickaj armii i ŭradaŭca Maładečanskaha Sojmiku Mikołajuna, jaki nieskalki miesiacaŭ tamu jak aryštawany ŭ Maładečnie.

Prajekt amnestyi. Z pryčyny 10-ch uhodkaŭ niezaležnaści Polščy, urad pastanawiŭ padać u Sojm prajekt zakonu ab amnestyi. Prajekt užo pryniaty na astatnim pasiedžańni rady ministraŭ. Abyjmaje jon prastupki padlahajučyja sudom karnym i wajennym, a tak-ža i ŭładam administracyjnym, a imienna: niekatoruju katehoryju prastupkaŭ, zroblenych u časie arhanizawańnia Polskaj dziaržawy i zmahańnia za niezaležnaść u 1919 — 20 h.h. (zmahańnie na Ukrainie), dalej niekatoryja hrupy kamunistaŭ asudžanych da 3 traŭnia 1926 h., niapoŭnaletnich kamunistaŭ da 17 hadoŭ, a tak-ža niekatoryja kryminalnyja prastupki, administracyjnyja, niewykanańni zakonaŭ, za jakija pakarany štrafam abo adsiedkaj da 3-ch miesiacaŭ. Asudžanym na daśmiertnuju turmu kara zamianiajecca na 15 hadoŭ, a kara śmierci — na daśmiertnuju turmu.

Amnestyja nie abyjmaje asob asudžanych za špijonstwa, prapahandu siarod wojska, za ŭchilańnie ad wajskowaj służby, za namier i zabojstwa ŭ metach karyści materyjalnaj, kantrabandu i za nadužyćci na dziaržaŭnaj službie.

HRAMADZIANIE!
Prysyłajcie padpisku na „Biełaruskuju Krynicu“.

Praf. Dr. J. Tarasewič.

U 10-ja ŭhodki abwieščańnia Niezaležnaści Biełarusi.

Usimi siłami rwiecca na wolu, na prastor uwiaźnienaja ptuška: joj chočacca jznoŭ piajać usiamu stwareńniu swaje wiasiołyja hučnyja pieśni, — nia ješć i nia pje bolej, tolki ab kletku bjecca swaim kwołym ciełam, byccam žadajučy raźbić, raźwiarnuć turmu swaju. A kali stul jaje nia wypuściać, dyk jana swajho pałonu nia wytrymaje: zhinie mnoha-pakutnaj śmierciaju. Tak ważnaja, tak nieabchodnaja žyćciowaja samastojnaść nat' dla stwareńnia biaz rozumu, kirujučahasia adnym instynktam!

Ptuška ŭ kletcy — heta symbol Biełarusa. Z jakoj achwotaj, z jakoj radaściaj piajaŭ-by jon swajej Baćkaŭščynie i ŭsiamu świetu pieśni praŭdy, relihii, mastactwa! Haryć, pyłaje ŭ jahonaj dušy luboŭ i k praŭdzie j k relihii światoj i k pryhožaści! Rad jon zdabyć ich sabie, rad jon pieradać ich druhim! Nia moža adnak, bo jon pazbaŭleny samastojnaha žyćcia.

Kiń wokam na šyrokuju Matku-Biełaruś! Pryrodaj i Božym Prawidłam dana jana Biełarusu, kab karmić i adziawać jaho. Worahi-ž chočuć źwiaści biełaruski rod sa świetu.

A syny j dočki Biełarusi — adnyja z ich zamučanyja, zabityja horam, służać swaim woraham za kusok chleba, druhija-ž, pad upływam čužackaj kultury, paŭstajuć prociŭ samych siabie. Rešta-ž dziaciej Biełarusi abo ciahnuć jarmo hora j niawoli doma, abo, kab saŭsim nia zhinuć—razyjšlisia pa ŭsim świecie, šukajučy lepšaj doli, praŭdy j kultury...

A zahlań u Božuju światyniu na Biełaruskaj ziamli! Jana nie akažacca tym ščaśliwym, światym, tajničnym miejscam, dzie-b Biełarus spakojna, z dziciačaj prastatoj, moh pahutaryć z swaim Twarcom i Spasam, wyliwajučy prad Im usiu swaju dušu. Nie, heta budzie skarej arena palityki, dzie „duchoŭnyja ajcy“ zmahajucca za dušu Biełarusa nie kab wiaści jaje da Boha darohaj praŭdy, ale kab aślapić jaje j hetak, biez wialikich trudoŭ, padzialić jaje miž saboju.

Žywučy ŭ takich strašnych abstawinach, Biełarus nia moža padniacca na kryllach świetłych, wialikich ideałaŭ i raźwiarnuć bahaćcie i mahutnaść swajej dušy pierad usim čaławiectwam. Jon, jak taja pałonnaja ptuška ŭ kletcy, bjecca na swaich zahonach i ledź-ledź wiasnu pierażywie.

Suproć usiaho hora adnak, usiej biady, usich warožych sił, Biełarus nia zhinie, ale žyć budzie, bo jaho lepšyja syny kinulisia jamu na ratunak. Zrabili jany heta ŭ 1918 h., kali abwieścili Biełaruś Wolnaj, Niezaležnaj. Užo dziesiać hadoŭ jany ratawali Biełarusa j jaho Baćkaŭščynu. Šmat hora j biady pieranieśli za hety čas, ale j šmat dabra stwaryli. Swajej dziejnaściaj nieabmiežawalisia tolki ŭ starym krai: jany pierapłyli cieraz akijan i pačali ažyćcioŭliwać swaje ideały siarod amerykanskich Biełarusaŭ. Dzień 25-ha sakawika siol. hodu pakazaŭ rezultaty ich biazupynnaj, ciažkaj, wytrywałaj pracy.

Jašče niadaŭna, chto dumaŭ, što biełaruski bieła-čyrwona-biełу ściah budzie krasawacca pobač ściahu Złučanych Stanaŭ Ameryki ŭ Congress Hotel, Chicago Ill?!

Jašče niadaŭna, chto dumaŭ, što razam z Biełarusami zasiaduć za hanarowym stałom konsuli, pradstaŭniki ad rožnych narodaŭ, kab adświatkawać Biełaruskaje Nacyjanalnaje światа?!

Jašče niadaŭna, chto dumaŭ, što da Chicago pasypiacca ŭ heny dzień telehramy, prywitańni dla biełaruskaha narodu z rožnych haradoŭ i ad arhanizacyjaŭ?!

Jašče niadaŭna, chto dumaŭ, što Biełarus u Amerycy źwiernie na siabie ŭwahu świetu nie jak adzinka jakaja, a jak narod!

Jašče niadaŭna, chto dumaŭ, što biełaruski ściah na amerykanskaj ziamli budzie zrobleny maładymi rukami ŭžo biełaruska-amerykanskaha pakaleńnia?!

Toje, ab čym ani dumałasia, ani śniłasia ŭžo jość siańnia realnaściaj.

. . . .

Boža daj, kab heny histaryčny dzień staŭsia dla Biełarusaŭ natchnieńniem wysokich ideałaŭ! Boža daj, kab ad henaha dnia dźwie biełaruskija dušy pačali źliwacca ŭ adnu mahutnuju dušu j stali na hruncie čysta chryścijanskim dziela Twajej Božaj sławy, dziela ščaścia swajho narodu, dziela ažyćcioŭleńnia swaich wialikich dumak! Hetak maliŭsia ŭ Chicago ŭ słowackim kaściele Boskaha Serca Jezusa biełaruski duchoŭnik u niadzielku ranicaj 25-ha sakawika 1928 h. Maliŭsia jon i čuŭ u sercy niejkuju radaść, byccam Toj, Jakoha jon padnosiŭ wiernym dla Adoracyi, kazaŭ jamu: Biełaruś žyć budzie: dźwie dušy stanucca adnej mahutnaj dušoj!

Hetak pačałosia u Chicago światа Dziesiaci-hodździa Abwieščańnia Niezaležnaści Biełarusi. Dzień byŭ pahodny, jasny, dyk pierapaŭniaŭ biełaruskija dušy radaściaj, wiasiellem, nawodziačy im dumku, što j ŭ ich wakonca ŭžo zahladaje sonca.

Narešcie prychodzić... i z nieciarpliwaściaj čakany wiečar! Dumki źwiartajucca, a nohi niasuć biełaruskich dziejačaŭ, patryjotaŭ, hramadzian i ŭsich haściej da Congress-Hotel, da adnaho z najsłaŭniejšych hotalaŭ u wializarnym horadzie Chicago. Florentine Room byŭ wybrany biełaruskimi arhanizatarami jak sala dla adświatkawańnia wialikaha ideału Biełaruskaha narodu.

Kali ŭžo ŭ aznačany čas hości byli sabraŭšysia ŭ adnej sali kala Florentine-Room, henaja apošnaja adčyniajecca i pad huki pryhožaha šumanoŭskaha maršu witaješ usich prysutnych. Woś tut u henym Florentine Room'y j ździejśniłasia toje, ab čym kaliści nikomu nia śniłasia.

Z zahranicy.

Militaryzacyja dziaŭčat u Italii. U apošnija časy Italjanski ŭrad arhanizawaŭ žanočyja bajawyja addziełv. Pa skančeńni 15 hadoŭ, kožnaja dziaŭčyna fašystka pierachodzie ŭ katehoryju „Džiowańni Italjane," jakaja arhanizawana na wajskowy ład. Usie dziaŭčaty addziełaŭ hetaje arhanizacyi atrymali ciapier aružža, z jakim praktykujucca pad kiraŭnictwam wajskowych instruktaroŭ.

Pachod prociŭ inžynieraŭ. U S.S.R.R. iznoŭ pačalisia masowyja aryšty inžynieraŭ, a asabliwa ŭ Leninhradzie.

Usim im zakidajecca niadbalstwa ŭ pracy. Za ŭwieś biazład u radawym promyśle pawinny čamuści adkazwać inžyniery, na jakich zwaliwajuć usiu winu.

Wykryćcie padpolnaj arhanizacyi ŭ čyrwonaj armii. Hazety padajuć, što ŭ S.S.R.R. wykryta ŭ čyrwonaj armii wialikaja arhanizacyja, jakaja była warožaj da balšawickaha ŭradu. Uwa ŭsich wialikich wajskowych addziełach byli wajskowyja hurtki, jakija mieli suwiaź pamiž saboju. Centrala znachodziłasia ŭ Maskwie i Leninhradzie. Adnačasna wykryta prociŭuradawuju kanspiracyjnuju arhanizacyju ŭ samym palityčnym kiraŭnictwie čyrwonaj armii.

100-hodździe českaj katalickaj presy. „Časopiś Katalickaha Duchawienstwa" abchodzić u hetym hodzie sto hadoŭ swajho zasnawańnia.— U hety jubilej žadajem katalickamu orhanu bratniaha narodu jak najpamysniejšaj pracy ŭ budučynie.

Prysiaha sialan u Alba Julja. Jak my ŭžo pisali ŭ Alba Julja — adbyŭsia sialanski kanhres, jaki mieŭ na mecie baraćbu z ciapierašnim uradam. Dźwieście tysiač sialan sabrałasia nawakoła trybuny i prysiahnuli nastupnymi sławami:

„Prysiahajem u abliččy Najwyšejšaha, što tak doŭha budziem stajać u baraćbie, pakul nie prahonim ciapierašniaha ŭradu.

Prysiahajem niaści klič baraćby prociŭ uradu ŭwa ŭsie miesty i wioski.

Klaniomsia, što adčynim našy cerkwy j damy malitwy, dzie budzie adbywacca słužba Božaja, dzie budziem prasić Boha, kab zwolniŭ nas ad ciapierašniaha ŭradu.

Prysiahajem biez pierastanku zmahacca za swabodu nacyi".

Paśla kanhresu kinuli klič maršu na Bukarešt, jaki z'elektryzawaŭ masy. Kanhres u Alba Julja abwieščany ŭsienarodnym zboram. Adnaho sielanina, što staŭ u abaronie ŭradu, natoŭp zataptaŭ na śmierć.

Wajna ŭ Kitai. Pałažeńnie na Dalokim Uschodzie z kožnym dniom stanowicca bolej pawažnym. Nacyjanalistyčnaje wojska Kitajskaj paŭdniowaj armii pasuwajecca na poŭnač i pačynaje ŭžo pahražać Tjen-Tsinu a nawat i Pekinu. Jak pawiedamlaje ahiencyja Reŭter'a z Pekinu, spadziajucca tam chutkaha adjezdu dyktatara paŭnočnaha Kitaju Čan-Tso-Lina.

Interwencyja Japonii, Italii i Anhlii. Urady: japonski i italjanski pastanawili wysłać wojska ŭ Tjen-Tsin, urad anhielski taksama pastanawiŭ wysłać tudy swajo wojska, kali zdarycca patreba.

Apinija eŭrapejskaja i amerykanskaja wielmi cikawicca pałažeńniem u Kitai, bo linija wajennych dziejańniaŭ pieranosicca ŭsio bližej eŭrapejskich kancesijaŭ u Tjen-Tsini i Pekinie.

Sprawa Polščy ŭ Lizie Narodaŭ. 4 červienia h. h. adbudziecca ŭ Ženewie pad kiraŭnictwam pradstaŭnika Kuby Agnero Wetankur pasiedžańnie Lihi Narodaŭ. Na paradku dnia buduć stajać sprawy datyčačyja Polščy: 1) skarha niam. Folksbundu na Hornym Šlonsku i 2) ad Kamitetu Lihi pra pałažeńnie litoŭskaj mienšaści na Wilenščynie.

Pasiedžańnie Lihi Narodaŭ sklikajecca na 3 wieraśnia. Pradstaŭnik Rady Lihi Narodaŭ Urutio-delehat Kalumbii razasłaŭ pawiedamleńni da ŭsich dziaržawaŭ —siabraŭ Lihi Narodaŭ, u katorym kaža, što pasiedžańnie Lihi Narodaŭ naznačajecca na 3 wieraśnia 1928 h. u Ženewie.

Usiačyna.

Krywawaja bojka pacukoŭ. Adnojčy žychary miesta Halačy, kala Pekinu, byli zbudžany ŭnačy mocnym piskam pacukoŭ, a naranicy — kali wyšli za mury miesta, ubačyli, što ziamla była pakryta tysiačami niažywych pacukoŭ šeraha i rudoha koleru. Jak widać, rudyja pacuki chacieli uwajšci ŭ miesta, a šeryja spraciŭlalisia. Abiedźwie armii bilisia tak zajadła, što treba było 8 wialikich wazoŭ, kab sabrać usich pacukoŭ. Praz niekalki dzion iznoŭ adbyłasia wialikaja bojka — rašučaja, u jakoj pieramožnikami akazalisia rudyja napaśniki, šeryja-ž pacuki zusim byli wyniščany.

Cikawym źjaŭlajecca toje, što abiedźwie starony tak zaŭziata bilisia, što zusim nie źwiartali ŭwahi na natoŭpy žycharaŭ, jakija pryhladalisia hetamu źjawiščú.

Lakarski addzieł.

8. Hygijena ŭzhadawańnia dziciaci.

(Hladzi „Bieł. Krynicu" Nr. 29).

Wynašeńnie dziciaci na pawietra.

Dzicia treba každy dzień wynosić na świežaje pawietra. Kali idzie doždž, to jaho možna trymać na hanku, na werandzie. Trymać u waknie za šybaj mała, bo choć praz šybu sonca hreje, ale akružaje dziciaci chatniaje pawietra, dyj nia ŭsie sonječnyja kasulki prachodziać praz škło, nikatoryja z ich, jak raz patrebnyja da arhanizmu, zatrymowywajucca.

Wynosiačy dzicia nia treba trymać na rukach, bo letam jano zanadta nahrawajecca ad nosiačaha, dyj z pryčyny bliskaści, dychaje zužytym pawietram; pry hetym ad našeńnia na rukach časta dziciaci krywicca śpinnaja kość. Najlepš ustroić wyhodnyja kaloski, abo košyk. Letam dzicia nie pawinna być ciopła nadzietaje, a tak-ža nia treba, u dni haračyja, rabić nad wazkom budku, bo jana moža niedapuścić da prawiewu, pawietra ŭ budcy pierahreicca i z dziciam moža zdarycca sonječny ŭdar. Budka pawinna słužyć tolki za acharonu pierad doždžam.

Zimoj dziaciej abawiazkowa treba wynosić na dwor štodnia. Treba tolki ciopła adzieć, pakinuŭšy atkrytym tolki twar. Pry 10-ci hradusach marozu śmiełna možna dzicia, adpawiedna ŭbranaje, wynosić; treba tolki asłaniać twar ad wietru, kab nie admarozić. Robicca heta stawiačy wazok, abo košyk u miejscy zacišnym, pa mahčymaści na soncy.

Letam možna wynasić dzicia skora pa naradžeńni, tolki da sonca jaho treba prywučać pamaleńku, pačynajučy ad 3 da 5 minut i paśla každy dzień prybaŭlać pa 1—2 min. Kali-ž dzicia dobra ŭžo zaharyć, to jaho možna biaz nijakaj škody trymać na soncy cely rad hadzinaŭ. Treba pamiatać, wynosiačy dzicia na sonca, kab jano było lohka adzietym, a ŭ haračyniu i susim hołaje, i kab prawiawaŭ wiecier, bo jnačaj moža dzicia pierahrecca, što dla jaho jošć škodnym.

Zimoj možna wynosić dzicia, spačatku na 20 — 30 minutaŭ i každy dzień padbaŭlać pa 20 min. pakul nia dojdziecca da 2—3 hadzinaŭ. Prynosiačy dzicia z marozu, nia treba adrazu ŭnosić jaho ŭ ciopłaje pamieškańnie. Patrymać jaho treba niejki čas u sianioch, kab trocha abahreŭsia twar, bo jnakš moža nastupić admarožańnie.

Usio wyšej napisanaje tasujecca da dziaciej zdarowych. Jak pastupać z chworymi, každy raz treba paradzicca z lekaram.

9. Ruch.

Da poŭnaha ahladu dziejnikaŭ, majučych wialiki ŭpływ na ahulnaje raźwićcio dziciaci, nia možna abminuć takoj duža ważnaj rečy, jak ruch. Ruch abawiazkowa patrebny dziciaci ad samych pieršych dzion jaho žyćcia. Ruch maje duža dobry ŭpływ na bieh krywi, uzmacniaje jaho muskuły, sustaŭnyja źwiazki, kości i hetym samym abaraniaje, na raŭnie z soncam, świežym pawietram i witaminami, ad anhielskaje chwaroby; praca muskułaŭ uzmacniaje orhany trawieńnia i nerwowuju systemu. Słowam, ruch maje pabudžajučy i ŭzmacniajučy ŭpływ na ŭwieś arhanizm dziciaci, čym pryčyniajecca da harmanijnaha raźwićcia jaho.

U nas, mo' najbolš, matki hrašać proci hetaha, bo cely čas trymajuć dzicia spawitym. Ukručwajuć jaho tak, kab nie mahło i palcam kiŭnuć. Nikatoryja ŭważajuć, što spawiwańniem uścierahuć dzicia ad skryŭleńnia noh, h. zn. ad anhielskaj chwaroby, ale wychodzie jak raz naadwarot. Treba stanoŭča pakinuć hety škodny zwyčaj spawiwańnia dziaciej. Treba, kab dzicia zaŭsiody mieła mahčymaść zhinać i wyprastowywać nohi i ruki.

Paśla paŭhodu, prawilna raźwitaje dzicia pačynaje siadać, a miž 9 i 12-ym m. wučycca chadzić. Tut matki majuć wialiki abawiazak hladzieć za čystatoj dziciaci. Na žal u nas na heta badaj susim nie źwiartajecca ŭwahi. Jak pačnie dzicia poŭzać, dyk puskajuć jaho na brudnuju padłohu, pa jakoj chodziać ludzi z usialakimi nahami, na jakoj časta možna bačyć flehmu naplawanuju praz suchotnika. Dzicia chodzie pa jej ručkami, potym biare ručki ŭ rot. Dziwiacca tady matki, što dzicia było zdarowaje, dy raptam zachwareła. Niama tut ničoha dziŭnaha, zaraziłasia jano na brudnaj padłozie, abo ziamli. Kab nie dapuścić da hetaha, kali niama asobnaha dziciačaha pakoju, jaki možna trymać čysta i nia ŭpuščać nikoha, treba zrabić zaharodku, dno jakoj pawinna być z hładkich, čystych došak, a baki z dawoli mocnaj drabinki. Zaharodka takaja moža być pierastaŭlanaja z miesca na miesca i ŭ razie patreby wynošanaja na dwor. Pawinna być wialičynioj jakich 70 — 90 cm. udaŭžki, dy j wyšyni pawinna mieć nia mienš jak 54 cm., kab dzicia nia wykuliłasia. Takuju zaharodku patrapie zrabić každy, chto ŭmieje trymać u rukach siakieru dy hebel; košty jaje badaj nijakija, a karyść dla dziciaci ahramadnaja, bo jaje možna što dzień wymywać i aproč dziciaci ŭ jej nichto nia budzie łazić.

Dr. Br. Turonak. (d. b.)

Uwachodziačym u salu adrazu kinulisia ŭ wočy dwa wializarnyja ściahi: amerykanski j biełaruski. Siańnia jany pabralisia: silny, mahutny nie pahardžajeć słabym, kwołym, ale stanowicca razam z im.

Biełarusy lubiać i šanujuć amerykanski ściah, wializarnaj hramadoj žywuć pad jaho apiekaj i abaronaj, wierna słužać jamu j sławiać jaho. Dowadam hetaha jošć toje, što ŭ praciahu suświetnaj wajny biełaruskija masy nat' pa swajej achwocie zapisywalisia ŭ rady amerykanskaha wojska, išli na pole bitwy j tam kłali swajo maładoje žyćcio.

Ale wierniemsia da Florentine Room'u. Prysutnyja zajmajuć stały... Za hanarowy stoł siadajuć biełaruski prezydyjum, pramoŭcy, hanarowyja hości, siarod jakich znachodziacca dr. W. Siemienowič, Nik. Siemienowič, B. Pielechowič, Pawał Čopko, Anton Zmahar, pani B. Kalwajtys, p-ni Ł. Hajzat, p-ni Ulman, ajciec M. Urbanowič i inš. Za stoł presy siadajuć pradstaŭniki: „Chicago Tribune", „Chicago Daily Journal", „Chicago Daily News", „Naujenos", „Paccbem". Za stoł artystaŭ — artysty i artystki. Za inšyja-ž stały ŭsie inšyja hošci. Na kožnym stale znachodziacca biełyja j čyrwonyja žywyja kwietki — ružy. Jany symbalizujuć biełaruskija narodnyja ideały: spakoj z praŭdaj, cnotaj, baraćba z falšam, niahodnaściaj. Na abličču ŭsich malujecca zdawaleńnie, radaść. Pačynajecca wiačera. Ale j tut nia sam materyjalizm! Čaroŭnaja muzyka Hlinki j Šuberta z pad hučnych strun maładoj skrypački Marysi Bilik, wiolončelistki Ketrin Kork i z pad klawišaŭ pjanistki Heryet Smith pierapaŭniaje salu, — pieranosić čaławieka ŭ kraj wysokaha mastactwa, sapraŭdnaj pryhožaści...

Wiačera končyłasia. — Biełaruski dziejač Jazep Waronka ŭstaje i ad imia Biełaruskaha Nacyjanalnaha Sajuzu pieradaje staršynstwa na wiečary pišučamu hetyja słowy, jaki dziakuje za honar i haworyć paanhielsku pramowu ab roli, jakuju majuć ihrać materyjalny świet i idealny ŭ adradžeńni Biełarusaŭ i ich imknieńniach. Paśla pramowy artysty wykonywajuć amerykanski i biełaruski himny: „Star spangled Banuer" i „Ad wieku my spali". Usie ŭstajuć na huki henaj muzyki, kab hetym i biełaruskamu narodu addać čeść.

Tut popleč z Biełarusami stajać hramadoj Litoŭcy j Ukraincy, našy braty j sajuźniki, tut razam z Biełarusami stajać Łatwijcy, Karpatarusy, Amerykancy, Irlandcy, Niemcy. Na ich abliččach možna čytać tolki adnu dumku, adno pažadańnie: Biełarusy pazbuducca niawoli j zdabuduć sabie świetłuju wolu... Niachaj žywie Niezaležnaja Biełaruś!

Prahrama jdzie dalšym chodam! Kiraŭnikom tostaŭ naznačajucca roznyja pramoŭcy. Ad imia Litoŭskaj Respubliki haworyć pa litoŭsku konsul A. Kalwajtys; muzyka wykonwaje litoŭski nacyjanalny himn. Ad imia Łatwijskaj Respubliki haworyć pa anhielsku konsul J. Ulman; muzyka jhraje „Ameryku". — Ad Ukrainskaha Hramadzkaha Klubu haworyć pa anhielsku Dr. M. Simens; artysty wykonwajuć ukrainski himn. Ad Karpatarusaŭ haworyć rodnaj mowaj ajciec J. Kowalčyk. Ad Biełarusaŭ haworyć pabiełarusku słaŭny dziejač naš Jazep Waronka. Ad litoŭskich sacyjał-demakrataŭ haworyć pa litoŭsku redaktar „Naujenos'a" P. Hrihajtys. Ad ukrainskich haworyć pa ŭkrainsku ataman Ameryki j Kanady— dr. S. Hrynewecki. Jašče raz ad Litoŭcaŭ haworyć paanhielsku wialiki pryjaciel Biełarusaŭ adwakat St. Kodis.

Wialikija dumki wykazwajucca ŭ wa ŭsich pramowach. Siła filozofii j mahutnaść krasamoŭstwa na wusnach kožnaha pramoŭcy.

U pierarywach pamiž pramowami kancert pieradaje hościam swaje natchnieńni ad wialikich mužaŭ! Solo na rojali jhrajeć zdolnaja pijanistka pani Ulman, žonka łatwijskaha konsula. Mastaki-śpiewaki P. Sawieljew (tenor) i A. Hrišajew (bariton) piajuć solo-serenadu Arlekina z „Pajaciew", „Nowhorod" Dynča j asabliwa pryhoža — duet — „De ty brodyš, moja dola".. Wiadomaja śpiawačka (sopran) hrafinia M. Kučkoŭskaja-Sikora prywodzić prysutnych prosta ŭ zachopleńnie „Skrypačkaj", „Karmienam" — Wilsona i inš. Joj akkompanuje pijanistka hrafinia Rita Rotermiel, katoraja ŭ swaju čarhu wystupaje i z swaim wirtuoznym solo.

Muzyka jošć toj siłaj, jakoj kožny čaławiek tak lohka paddajecca pad jaje huki: jon i płača j śmiajecca, wiesialicca j smucicca. Dyk ci-ž takaja klasyčnaja mužyka wykananaja takimi siłami jošć biez karysnaj dla haściej? Ci-ž jana nia ŭliła ŭ ich dušy lubowi k praŭdzie j pryhožaści j spaŭčućcia k padniawolnamu bratu?! Ci-ž jana nie padniasła siły Biełarusa da dalšaha wytrywałaha zmahańnia?! Daj Biełarusu chrystyjanizm uwa ŭsiej swajoj čystacie i hučnuju liru z skrypkaj załatoj, a jon tabie hory pieraniasie!

Na zakančeńnie aficyjalnaj prahramy wiečara aŭtar hetych słoŭ składaje padziaku p. p. konsulam, hanarowym hościam, aktaram, artystam. Paśla-ž čytajeć telehramy j prywitańni atrymanyja Biełaruskim Nacyjanalnym Sajuzam. Ich mnoha. Nie zabylisia ab 25 sakawiku: hienaralny konsul Litwy ŭ New-York, P. Žadejko z žonkaj; redaktar „Ameryki" ŭ Philadelphia, W. Łotocki; hałoŭny inspektar ukrainskaj armii, A. W. Kiedroŭski (z Nev-York); redaktar „Свободы" (u Jersey City); dr. Ł. Mišuha, O. Rewiuk, W. Bobriw; Biełarusy z Detroit, Mich (Z. Skrobuk i dr.); Biełarusy z Philadelphia Pa. (J. Ruchlewič, W. Muchlada, W. Skorb, Adolf Skorb, Amilia Skorb i dr.); Biełarusy z Solem, moss, (Jury Awin, i dr.); Biełarusy z Grand Rapids, mich; Biełarusy z Nashua N. H .(K. Daŭžyk, i dr.); Ukraincy z Detroit, mich., ajciec Lew Siembratowič i dr.; Litoŭski Klub u Chicago — staršynia dr. Najkelis; Ukrainski Klub u Chicago — dr. M. Simens, sekratar — B. Pelechowič; ajciec P. Tarnaŭski, zahadčyk Sabora św. Nikałaja ŭ Chicago; „Oborona Ukrainy" ŭ Chicago — W. Łykjančyk; pieršy rehient pieršaha biełaruskaha choru ŭ Pietrahradzie (u 1911 h.), ciapier

DA NAS PIŠUĆ.

ZAWODZIAĆ „KULTURU".

Brasłaŭ. Miascowaje žycharstwa pačało adradžacca da swajho rodnaha biełaruskaha žyćcia. Heta paćwiardžajecca faktami, jakija haworać sami za siabie. Wyniki wybaraŭ u sioletnim hodzie ŭ Sojm i Senat, dzie, nie zważajučy na ŭsialakija pieraškody z boku administracyi, Brasłaŭščyna dała $^2/_8$ ahulnaj ličby hałasoŭ za Nr. 18.

Hetuju świedamaść treba zaličyć da žycharaŭ stalejšych wiekam.

Na wialiki žal, niapoŭnaletniaja moładź honicca za błyskotkami i paŭhołaj modaj wopratki.

Adciahiwańniem ad rodnaha biełaruskaha žyćcia našaj niapoŭnaletniaj moładzi, zamanywajučy jaje błyskotkami i niepryzwaitaj - karocieńkich spadničak modaj wopratki zajmajecca ŭ nas „Kółko Młodzieży Polskiej". U nas jašče letaś zarhanizawana „Kółko Młodzieży Polskiej", ale da hetych časoŭ henaja arhanizacyja prosta była tolki na papiery „čynnaj", bo moładź našaja ŭ hetuju arhanizacyju nia jšła (tak jak i da ŭsialakaj inšaj pa hultajsku adnosiłasia, a bo, ŭ arhanizacyi treba pracawać, a nia hultaić) a tolki zachopliwałasia modaj wopratki. Kiraŭniki-ž „Kółka Młodzieży Polskiej" prydumali formu wopratki „Kółka młodzieży Polskiej:" dla chłapcoŭ šapki z bliskučymi hałunami, a dla dziaŭčat-wopratku z karocieńkimi spadničkami.

Darahaja moładź! Ci-ž Ty paddasisia hłupocie błyskotak i karocieńkich spadničak i ci-ž uwieś sens arhanizacyi ŭ jaje bliskučaj formie?! Nie! Arhanizacyja heta jość nia što inšaje, jak kuźnia, u jakoj wykoŭwajecca narodnaja duša. Dyk ci nia treba wykinuć z maładych hałowaŭ durnatu pahoni za błyskotkami! Musić tak! A kali tak, dyk arhanizujcie swaje rodnyja hurtki Biełaruskaha Instytutu Haspadarki i Kultury i zamiest niepatrebnaj bliskučaj šapki, abo niejkaha adnalkowaha koleru karocieńkaj spadnički, astańciesia jak kažuć—čym chata bahata tym i rada, — a za lišni hroš, jaki majecie wykinuć jak u bałota na bliskučušapku dyna nie patrebnuju formiennuju karocieńkuju spadničku, kupicie swaich biełaruskich knižak, čytajcie, ładźcie wiečaryny, spektakli, pahłyblajcie swaju wiedu i takim čynam padhatujeciesia da kulturnaha žyćcia! Lahčej Wam budzie tady zmahacca z niapraŭdaj, bo budzie duša Waša ŭzhadawana na zdarowym rodnym biełaruskim hruncie.

Z. Z.

KUDY WIECIER DŹMIE, TUDY JANY CHILACCA.

Hmina Labiada, Lidzkaha paw. Za časaŭ caryzmu našyja šlachtunki nadta-ž zachopliwalisia rasiejščynaj. Na kirmašach, na zborkach i inšych publičnych miajscoch staralisia hawaryć pa rasiejsku (doma jany hawaryli i ciapier haworać tolki pabiełarusku), a ciapier užo łomiać (taksama tolki na kirmašach i publičnych zborkach) swoj jazyk i kalečać polskuju mowu ŭ hutarcy, kab adroźnicca ad mužykoŭ i kab wyhladała niejak „pa pansku." Cikawa—kab pryjšli siudy Kitajcy, što jany tady rabili-b — musić pryčepliwali-b kosy?

Pany šlachciuki, kali wy zrazumiejecie, što brydka stydacca swajej mowy?!

Kwietka.

AŚWIACI JAHO BOŽA!

w. Pašyčy, Lidzkaha paw. Našaja wioska dziakawać Bohu krychu praświatleła. Sialanie zamiest bieskarysnaj ihry ŭ karty, čytajuć swaju rodnuju hazetu „Bieł. Krynicu", małodšyja arhanizujucca ŭ B.Ch.D. i tak pačynajecca kulturnaje žyćcio. Tolki adzin naš P. Bykoŭski, dyk nijak nia moža ŭciamić hetaha, što heta pačatki da lepšaha i światlejšaha žyćcia i zamiest samamu pamahčy ŭ arhanizacyi, jon jašče starajecca druhich zastrašyć, kab nia jšli ŭ arhanizacyju. Na hetakuju dziejnaść P. Bykoŭskaha treba skazać tolki adno: aświaci jaho Boža, bo jon, budučy nadta-ž ciomnym, nia wiedaje, što robić.

Siabra.

SIALANIE UŚWIEDAMLAJUCCA.

w. Giajlešy, Kreŭskaj hminy. Sialanie našaj wioski ŭświedamlajucca nia tolki nacyjanalna, a nawat i palityčna. Mnohija ŭpisywajucca ŭ Bieł. Chryścijanskuju Demokracyju, cikawiacca rucham Biełaruskaha adradžeńnia, asabliwa rucham swajho Ašmianskaha pawietu, u jakim zakipieła biełaruskaje žyćcio ŭ apošnija časy, cikawiacca biełaruskaj presaj. Najbolš čytajuć „B. Krynicu".

Wiaskowy.

USIE MAJUĆ LITAŚĆ, TOLKI Ks. ŽABROUSKI JAJE NIA MAJE.

Subotniki, Lidzkaha paw. Wiedama čytačom ab wialikim i strašnym pažary ŭ wioscy Łyntup, Subotnickaj hminy. Usie jak tolki mohuć paśpiašyli na spatkańnie niaščasnym paharelcam: Rada hminnaja zrabiła ŭsio, što mahła zrabić, dochtar Jarmalinski biaspłatna lečyć niaščasnych, aptekar biaspłatna daje paharelcam lakarstwa, sudździa pakoju pryśpiašaje farmalnaści sudowyja ab ustanaŭleńni nad nialetnimi paharelcami apieki, biez jakoj nialha dastać strachoŭki, Lejzar kawal biaspłatna dla paharelcaŭ robić, kamu siakieru, kamu narohi, kamu što inšaje, tolki ks. Žabroŭski, dyk ani ruš biaz hrošaj, bo i za metryki, jakija byli patrebnyja dla ustanaŭleńnia apieki, kazaŭ zapłacić!

Žydko.

SIALANIE RAZUMIEJUĆ.

w. Miedziuki, paw. Brasłaŭski. Wioska Miedziuki jość wielmi ciomnaja. Nichto z sialanaŭ nia čytaje biełaruskich hazet aproč troch maładych świadomych chłopcaŭ.

Ale choć i nieświadomyja sialanie, usioź-taki pry hałasawańiu 4 sakawika wiedali, za jaki numar hałasawać. Amal nia ŭsie sialanie z našaj wioski kidali Nr. 18, aproč niekalkich ciomnych asob, katoryja hałasawali za Nr. 2.

Dziaŭčaty i žančyny tak-ža nia spali, a jšli ŭ miastečka Opsa da ŭrny i kidali kartački z Nr. 18, aproč niekalki durnieńkich abałamučanych, katoryja hałasawali za numar panski (ach, pieraprašaju, „narodowy"!) Nr. 24.

Lawon Žalejka.

Da poŭnaści karespandencyi, źmieščanaj u Nr. 29 „B. Krynicy" z wioski Adamčukoŭ pad Wilniaj pad zahałoŭkam „Burlić Biełaruskaha žyćcio na wioscy", padaju i tych asob, jakija wykonywali ważniejšyja roli, a nia źmieščany ŭ tej karespandencyi: Jadzia Stefanowič, Wincuk Stefanowič, Jadzia Fełkawa.

Stary Francišak.

Praŭnyja parady.

Pezu: Wy pišycie, što kasacyjnaja žałaba złožana, a ciapier znachodziacca jašče nowyja fakty niawinnaści wašaha brata, dyk treba pieraslać hetyja fakty ŭ Sud, kab dałučyli da žałaby kasacyjnaj i prasić pryspiašeńnia sprawy, a kali znachodziacca ŭ Was fakty niawinnaści i jany mohuć źmianić sutnaść rečy ŭsiaje sprawy, to treba pieradać takija fakty Prakuroru. U hetakaj sprawie Wy źwiarniciesia da adwakata.

Cielapieju: Padajcie ŭ akružny Sud ab wyznačeńni nad majemaściaj zahinuŭšych apieki (kurateli) da padańnia treba załučyć paświedčańnie hminy ab zahinuŭšych i ich majemaści i prasicie Sud, kab was wyznačyŭ apiakunom (kuratarаm), nad hetaj majemaściaj, a tady—jak heta budzie Akružnym Sudom zroblena—padaścio ŭ Sud Pakoju ab wyłučeńni z uładańnia henaj majemaści.

J. K—wiču: Siastra pry žywych bratoch maje prawa da adnej siomaj čaści, a kali wy ŭ 1916 hodzie adsudzili ŭsiu ziamlu, wybiarycie ciapier kopiju hetaha Sudu ŭ Wilenskim Archiwie i hetym nie daścio dla jaje aničoha.

Z Wilni.

Možna žanicca biez dazwołu P. K. U. Hetymi dniami ŭłady wajskowyja wydali dazwoł na žanimstwa mužčynam, jakija jašče nie adbyli wojska.

Zaraznyja chwaroby. U praciahu apošniaha tydnia lik chworych wyhladaje tak: brušny tyfus—6, nieaznačany — 1, škarlatyna — 3, dyfteryt—1, wietrańaja wospa—1, wodra—16, kokluš—10. suchoty — 10, trachoma — 1, hrypa (hišpanka)—1, świnka—5, razam 55.

Zabastoŭka mularoŭ. U Nowaj Wialejcy pad Wilniaj iznoŭ zabastawali mulary, jakija pracawali kala budowy wajskowych damoŭ. Mulary patrabujuć padwyżki zarobku. U źwiazku z hetaj zabastoŭkaj bolej jak 100 čaławiek ustrymalisia ad pracy.

„Христіанинъ". Wyšaŭ u Wilni pad zahałoŭkam „Христіанинъ" — „relihijny žurnał dla naroda". Redaktaram źjaŭlajecca ŭnijat a. M. Sułkoŭski. Tolki cikawa, pamiž kaho a. Sułkoŭski budzie prawodzić uniju, bo swaju knižycu wydaŭ na rasiejskaj mowie. Čamu nie na biełaruskaj?

znachodziačahasia ŭ Chicago—St. Šymkus; najstarejšy siabra litoŭskaj kalonii — Jozas Hertmanowič; litoŭski dziejač — H. Šukis i dr...

Nia končyć jašče staršynia čytać usich pawitańniaŭ, jak u sali pajaŭlajecca sam Franc Sikora, čaradziej wiolončeli, prysutnyja sustrakajuć jaho hromam wopleskaŭ. P. Sikora zaraza padnimajecca na estradu i pačynaje wiadomuju „Wenherskuju rapsodu", hetu najtrudniejšuju dla wiolončelista kampazycyju. Končyć — hučnyja wopleski, na bis — p. Sikora wykonwaje swaju sobskuju kampazycyju. Iznoŭ hučnyja wopleski...

Byccam ačarawanyja mahutnaj, tajničaj muzykaj suświetnaha wiolončelisty p. Sikory, prysutnyja siarod cišyny niamoj dumali niejkija niawyskazanyja dumki i ŭžo chutka z kresłaŭ padnosilisia-b, kab jašče nie adna reč. Maryja Nierowič — heta dačka amerykanskich Biełarusaŭ. Kab pakazać swaju luboŭ k tamu kraju, skul jaje rodzičy pryjechali, adnačasna, kab padniaści patryatyzm tych Biełarusaŭ, jakija ŭžo tut pracujuć dziela swajej Baćkaŭščyny i ažyćciowić im-ža tych, što jašče nia žywuć nacyjanalnym žyćciom,—jana na świata 10-ci lećcia abwieščańnia wolnaj Biełarusi stwaryła symbol biełaruskaha narodu i usich jaho idealaŭ: wykanała biełaruski ściah — pieršy biełaruski ściah na ŭsiej amerykanskaj ziamli.

Dyk dziela hetaha i pramowiŭ ab joj kiraŭnik tostaŭ. Hrom wopleskaŭ padymajecca pa jaje adrasu. Hości ŭstajuć... Woś hetak končylasia aficyjalnaja prahrama Biełaruskaha Narodnaha Świata.

A ciapier pytańnie: Kamu my ŭdziačny za dobryja paśpiechi biełaruskaha adradženskaha ruchu ŭ Chicago? Pierad čatyrma, piaćciu hadami tut Biełarusy pa swajej ciemnacie stydalisia pryznawacca da swajho słaŭnaha imia, a ciapier jany choćuć haroj stajać za swaju i snujuć dumku ab stwareńni ŭ henym słaŭnym horadzie centru swajej biełaruskaje kultury!

Toj, chto choć krychu znaje patryjatyzm i dziejnaść hramadzian: Jazepa Waronki i Antona Zmahara, ani trocha nia budzie pierečyć, što jany byli asnawalnikami biełaruskaha adradženskaha ruchu ŭ Amerycy, jaho adzinymi nasicielami i baračbitami až pa siahońniašni dzień. Na aŭtary Biełaruskaha Adradžeńnia jany kładuć usio swajo: swajo zdaroŭje, swaje fizyčnyja j duchoŭnyja siły, swoj čas, swoj apošni cent. Dyk woś čamu świata 25-ha sakawika z takim paśpiecham adświatkawałasia! Jano było tolki adnym z mnohich rezultataŭ ich pracy!

Dyk niachaj žywuć našy słaŭnyja dziejačy! Niachaj žywuć amerykanskija Biełarusy! Niachaj žywie Biełaruś!

New-York.

Piśmo ŭ Redakcyju.

Pawažany Hramadzianin Redaktar!

Nie admoŭcie, kali łaska, źmiaścić na staronkach pawažanaj Wašaj hazety hetych niekalki słoŭ:

U № 10 hazety „Narod" źmieščana wiestka ab arhanizacyi „Biełaruskaha Haspadarčaha Źwiazu", dzie miž inšym skazana, što ja na pasiedžańni 3 traŭnia wybrany ŭ prezydym nazwanaj arhanizacyi.

Hetym maju honar dawiaści da ahulnaha wiedama, što ja sam na nazwanaj zborcy nia byŭ i wybar mianie ŭ prezydum „Źwiazu" źjawiŭsia dla mianie poŭnaj niespadziewankaj. Z pryčynaŭ asabistaha charaktaru — ja nia maju mahčymaści pryniać učaścia ŭ pracy nazwanaj arhanizacyi naahuł, jak i nia liču siabie źwiazanym pastanowaj schodu, što da wybaru mianie ŭ prezydym.

Prašu pryniać, Hramadzianin Redaktar, wyrazy ščyraj pašany da Was.

Edhar Paŭkšta.

Wilnia 14 traŭnia 1928 h.

Praz karektarski niedahlad u 29 numary „Bieł. Krynicy" zdaryłasia abmyłka: u stačci „Biełaruś u sučasnaj polskaj literatury" nadrukawana nazoŭ časopisi „Našaj Woli", a treba „Našaj Doli".

Kutok śmiechu.

U Sudzie.

(praŭdziwaje zdareńnie)

— Sudździa da świedki. Što wy znajecie ŭ sprawie abwinawačanym paciarpieŭšaha?

— Świedka: Ja čuła, jak abwinawačany hawaryŭ na ciarpieŭšaha, što jon zabiŭ čaławieka i kazła.

— Sudździa: Majučy na dumcy, što słowa kazioł abaznačaje proźwišča čaławieka, pytaje świedku, što heta značyć słowa kazioł, — proźwišča čaławieka, ci što?

—Świedka: niaznaju, panie Sudździa.

— Sudździa: Možycie być karanymi, kali nia znajecie a świedčycie.

— Świedka: Ja niewinawataja, nia ja heta wydumała, a abwinawačany.

M. Biazdolny.

Chryścijanskaja Dumka

biełaruskaja katalickaja časopiś wychodzić raz u dwa tydni.

Padpisnaja cana z pierasyłkaj:

na hod	8 zał.
na paŭhoda	4 „
na 3 mies.	2 „
na 1 „	80 hr.

Asobny numar kaštuje 30 hr.

ABWIESTKI ZMIAŠČAJUCCA TOLKI NA WOKŁADCY.

Kaštujuć:	Celaja staronka	80 zł.
	1/2 „	40 „
	1/4 „	20 „
	1/8 „	10 „

Adras redakcyi i administracyi: (Wilnia, zawuł. św. Mikałaja Nr. 8—3. Wilno, zauł. św. Mikołaja Nr. 8—3.)

Redaktar pryjmaje ad 9—12 i ad 5—6.

PIERŠAJA BIEŁARUSKAJA

DRUKARNIA

Im. FR. SKARYNY

u Wilni, Ludwisarskaja 1.

Pryjmaje zakazy na ŭsialakija drukarskija raboty ŭ rožnych mowach (knižki, brašury, hazety, afišy, kancelarskija blanki i inšyja).

CENY KONKURENCYJNYJA.

Spaŭnieńnie zakazaŭ chutkaje i sumlennaje.

Redaktar Jan Paźniak. Bieł. Druk. im Fr. Skaryny. Wilnia, Ludwisarskaja 1. Wydawiec Albin Stepowič.